

opr. Ullrich Junker

**Georg Friedrich Smith (Smitt/Schmid) –
Westfalczyk który związany jest z
historią Wernersdorf/Pakoszowa**

**im Juni 2015
Ullrich Junker
Mörikestr.16
D 88285 Bodnegg
Tłumaczył Henryk Dąbkiewicz**

Georg Friedrich Smith (Smitt/Schmid), Westfalczyk częścią historii Pakoszowa

Jeleniogórski „pan cienkich woali” (niem. Schleierherr) oraz kupiec Smith, dzięki poślubieniu Margarethe Elisabeth Gottfried w roku 1741 stał się współwłaścicielem bielarni w Pakoszowie. Została ona wybudowana przez jego teścia „pana cienkich woali” oraz kupca Johanna Martina Gottfrieda (zm. w 1737 r.) i choć była manufakturą, posiadała dużą salę balową oraz dodatkowe pomieszczenia reprezentacyjne, które dorównywały pałacom Kotliny Jeleniogórskiej.

Georg Friedrich Smith urodził się dnia 26.07.1703 r. w Herford w Westfalii. (Wpis w metryce urodzenia podaje nazwisko Schmitt). Jego ojciec, Hermann Arnold Smitt, był poważanym kupcem w Herford, senatorem oraz naczelnikiem miejskim (niem. Stadthauptmann), ożeniony z Margarethą Elisabeth, z domu Gardemann. Również dziadek Smitha, M. Conrad Schmid był wykształconym człowiekiem. Będąc ewangelickim kaznodzieją, został w roku 1652 pierwszym sekundariuszem¹ w Vlotho. Zmarł w roku 1673.

Georg Friedrich Smith zdobył w owym czasie doświadczenie handlowe w słynnym domu handlowym Leporius w Dreźnie, doskonalił się podczas swoich wielu podróży, wszedł potem jako wspólnik do również znanego przedsiębiorstwa Curtiusa w Lipsku. Po rozwiązaniu spółki handlowej wybrał się jeszcze w podróż do Anglii i na prośbę swojego wuja Vogela przybył w końcu do Jeleniej Góry, gdzie dnia 25 kwietnia 1741 poślubił Margarethę Elisabeth Gottfried oraz wszedł do firmy swojej teściowej. Firma nosiła od teraz nazwę „Joh. Mart. Gottfried seel. Witwe und Eidam”. Na portrecie Georga Friedricha Smitha znajdujemy tę samą markę firmy, która widoczna jest również na portrecie jego zmarłego teścia Johanna Martina Gottfrieda.

---

¹ w kościele protestanckim drugi pastor miejscowy

„Smithiana“ – posiadłości Georga Friedricha Smitha

GEORG FRIEDRICH SMITH
Erb- und Lehns-Herr der Herrschaften Kemnitz, Berthelsdorf, Katzdorf,
Neu-Kemnitz und Tschischdorf, Kauf- und Handelsmann in Herschberg,
und Vorsteher bey dieser evangelischen Kirche und Schule.
Geb. 1703 den 20. Jul. Gest. 1757. den 12. Jul.

Georg Friedrich Smith

Dnia 31 maja 1742 został przyjęty do Towarzystwa Kupieckiego. Rok później wpis w księdze wykazuje go jako asesora, a w kolejnych latach aż do swojej śmierci w roku 1757 jest wymieniany pod nazwiskiem Smith jako senator. Zmiana w nazwisku mogła być związana z jego kontaktami handlowymi w

Anglii. W listopadzie 1749 r. po raz pierwszy na wieży ratusza jeleniogórskiego wybił zegar, wykonany na zlecenie Smitha i na jego koszt. W Kościele Łaski w Jeleniej Górze (dziś Kościół Garnizonowy Podwyższenia Krzyża Świętego) Smith, jego teść, Johann Martin Gottfried, dziadek jego żony, Christian Mentzel wystawili sobie pomnik już za życia. Christian Mentzel sfinansował kosztowne organy, Johann Martin Gottfried ufundował barokową chrzcielnicę oraz wymalowanie kopuły, a Smith sfinansował wymalowanie zachodniego sklepienia.

Dnia 31 marca 1750 r. Fryderyk Wielki przyznał mu „Diploma des Inkolats”². Udzielono mu zatem pozwolenia na osiedlenie się na Śląsku i na zakup ziemi. Ten „inkolat” umożliwił Smithowi zakupienie okazałej posiadłości ziemskiej, mianowicie dominia – Stara Kamienica, Rybnica z folwarkiem Lausepelz³ oraz Barcinek w powiecie jeleniogórskim oraz pobliskie miejscowości: Pokrzywnik, Maciejowiec w powiecie lwóweckim. Do jego majątku należały wsie czynszowe Nowa Kamienica, Mała Kamienica oraz Wrzeszczyn w powiecie jeleniogórskim oraz Pasiecznik i Janice w powiecie lwóweckim. Smith był nie tylko najstarszym członkiem w Towarzystwie Kupieckim, był również rajcą. W roku 1753 pojawia się już jako wieloletni członek Rady Kościelnej i odstępuje na kilka lat od dotychczasowego zarządzania finansami, ale w roku 1756 jest ponownie wybrany. Georg Friedrich Smith umiera całkiem nieoczekiwanie dnia 29 lipca 1757 r. w wieku 54 lat.

---

² z łac. *incolat* „niechaj zamieszka” od *incolere* = zamieszkiwać

³ zniekształcenie od „*laudis palatium*”, dotyczy ruiny położonej w Rybnicy, którą wzmiankują stare kroniki